

ეთნიკური კონფლიქტების და ინტეგრაციული პროცესების
გაშუქების თავისებურებები რეგიონულ მედიაში-საქართველოს
გამოცდილება 1990-იან წლებში

გაბინაშვილი ირმა

შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ბათუმი

<https://doi.org/10.52340/idw.2025.75>

აბსტრაქტი: მასმედია დღეს სოციალურ, კულტურულ თუ პოლიტიკურ სფეროებს შორის უმნიშვნელოვანესი მედიატორია და მისი ცვალებადი ბუნება, ტექნოლოგიური განვითარების შედეგად, ქმნის ახლებურ ხედვებს და გამოწვევებს. ახალი მედიაფორმები კი უკვე დიდი ხანია, რაც ახალ რეალობას ქმნიან და აერთიანებენ იმ სხვადასხვა მიდგომებსა თუ სტრატეგიებს, რომლებიც მედიის განვითარების და კულტურული კონტექსტის გაზიარების მთავარ ინსტრუმენტად გვევლინებიან. თანამედროვე საზოგადოების არქიტექტურა ისტორიული კონტექსტებისა და თანამდევით გამოწვევების ურთიერთქმედების შესწავლის პროცესია და გავლენას ახდენს ისეთ უმნიშვნელოვანეს ასპექტებზე, როგორებიცაა: კულტურული პრაქტიკა, სოციალური ნორმები, პოლიტიკური წყობა და ეკონომიკური უთანასწორობა. იდენტობა ხშირად ინდივიდუალური და ჯგუფური კუთვნილების ძირითადი მახასიათებელია, რაც უზუსტესად ასახავს სოციალურ ურთიერთქმედებებზე და კოლექტიურ იდენტობებზე გავლენებს. წარმოდგენილი მიმოხილვა მიზნად ისახავს ხაზი გაუსვას მედიაეთიკის მნიშვნელობას გასული საუკუნის 90-იანი წლების საქართველოს რეგიონულ მედიაში და განსაკუთრებული აქცენტი გააკეთოს მასზე სოციალური პასუხისმგებლობის, ეთნიკური და ინტეგრაციული საკითხების განხილვის თვალსაზრისით. ზემოთაღნიშნული პერიოდის რეგიონულ მედიაში ეთიკური დილემები აქტიურად იყო წარმოჩენილი - როდესაც ახალი პოლიტიკური და სოციალური რეალობა ქვეყანას ტრანსფორმაციის გზას უკვალავდა. 1990-იანი წლების საქართველოს რეგიონულმა მედიამ მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა არა მხოლოდ ინფორმაციის გავრცელების, არამედ ეთნიკური ჯგუფების მიმართ სტერეოტიპების ცირკულირების მართვისა და საზოგადოებრივი თანხმობის მიღწევის პროცესში. მედიაში ეთიკის საკითხები განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი გახდა სწორედ იმ პერიოდში, როდესაც ეთნიკური დაპირისპირებებისა და კონფლიქტების გაშუქება მედიის პასუხისმგებლობის საგნად იქცა. კვლევაში განხილულია, როგორ მოქმედებდა რეგიონული მედია ეთიკის პრინციპებით, როგორც სოციალური კავშირის შემქმნელი და რა გავლენა ჰქონდა მას ეთნიკური, კონფლიქტური და ინტეგრაციული პროცესების გაშუქების თვალსაზრისით.

საკვანძო სიტყვები: მედიაეთიკა, რეგიონული მედია, კონფლიქტები, ეთნიკური საკითხები, ინტეგრაცია, სოციალური პასუხისმგებლობა

შესავალი

მედიამ ყველა დროში გადამწყვეტი როლი შეასრულა საზოგადოებების და ქვეყნების ბედ-იბდლის ფორმირების პროცესში, განსაკუთრებით კი მაშინ, როდესაც ტექნოლოგიური, დიგიტალური და შინაარსობრივი ცვლილებები, ახალი მედიის ინსტრუმენტებთან ერთად განსაზღვრავდნენ ცალკეული ქვეყნების პოლიტიკური,

ეკონომიკური და კულტურული არქიტექტურის განვითარების გზებს. 1990-იანი წლები საქართველოს უახლეს ისტორიაში ერთ-ერთი ყველაზე დრამატული და ტრანსფორმაციული პერიოდი იყო, რომლის დროსაც ქვეყნის მედია, სოციალური პასუხისმგებლობის თეორიის თანახმად, ასახავდა როგორც ახალ პოლიტიკურ და სოციალურ რეალობას, ისე ეთნიკური და კულტურული თემების თავისებურებებს (Citron, 2009). მაშინ, როდესაც ქვეყანამ დემოკრატიული ცვლილებების რთული გზა განვლო, რეგიონული მედია არა მხოლოდ ინფორმაციის გადაცემის, არამედ ეთნიკური და კულტურული სტერეოტიპების ფორმირების, კონფლიქტებისა და საზოგადოებრივ ინტეგრაციაზე პასუხისმგებლობის პროცესში ჩართვას იწყებდა და ცდილობდა საზოგადოებისთვის აეხსნა ისეთი მგრძნობიარე საკითხები, როგორებიცაა-კონფლიქტები, ეთნიკური დაპირისპირებები, მეზობელი ქვეყნების გავლენები და სოციალური თანასწორობისთვის ბრძოლა. ახალი სახელმწიფოს მშენებლობას მრავალეთნიკურ გარემოში თან ახლდა ხოლმე ეთნიკური უმცირესობების გამოწვევები — ენის ბარიერები, მარგინალიზაციის შიშები, რაც, მედიაგარემოს ფრაგმენტაციასთან ერთად, ადგილობრივი პროპაგანდის შესაძლებლობებს ზრდიდა. 1990-იანი წლების საქართველოში, მედია ხშირად აძლიერებდა ეთნიკური ჯგუფების მიმართ ერთგვაროვან დამოკიდებულებებს. სტერეოტიპების თეორია ზუსტად ხსნის, თუ როგორ ახდენდა მედია სტერეოტიპების კონსტრუირებას, რითაც ზემოქმედებდა საზოგადოების აღქმებზე (Lippmann, 1922). მედია ხშირად არ ასახავდა ეთნიკურ ჯგუფებს კომპლექსურად და მრავალმხრივად, არამედ წარმოაჩენდა მათ მხოლოდ გარკვეული ნეგატიური თვისებებით. ეს თეორია შეიძლება განვიხილოთ 1990-იანებში გაჩენილი ეთნიკური დაპირისპირებების გაშუქების თვალსაზრისითაც, როდესაც მედია ერთგვარი "მაბლონური" ფორმებით წარადგენდა ეთნიკურ ჯგუფებს, რითაც ხშირად იქმნებოდა სიდრმისეული პრობლემები. მაგალითად, აფხაზეთის კონფლიქტის დროს მედია ხშირ შემთხვევაში იყენებდა განზოგადებულ და სტერეოტიპულ სიტყვებს, რაც საბოლოოდ ამწვავებდა სიტუაციას და ხელს არ უწყობდა შერიგებას. რეგიონული მედიის სტრუქტურა და მდგომარეობა 90-იან წლებში ხასიათდებოდა: სახელმწიფოსა და პოლიტიკურ ჯგუფებზე დამოკიდებულებით, ინფორმაციის ნაკლებობით და სუბიექტურობით; ეთნიკური სტერეოტიპების გაძლიერებით და მტრულად განწყობილი რიტორიკით; „ჩვენი“ და „მათი“ დაპირისპირების ენით გაშუქებით; ეროვნული ნარატივის დომინანტურობით; ემოციურ, არაკრიტიკულ ფორმატში ომის პროცესების გაშუქებით, რამაც გააძლიერა ეთნიკური შიშები (მაგ: ასიმილაციის შიში) და რუსულენოვანი საინფორმაციო არხების გავლენა მოსახლეობაზე. და რა იყო ამ დროს მასმედიის მიერ ინტეგრაციული პროცესების გაშუქება – გამაერთიანებელი თუ გამყოფი მექანიზმი? ცხადია, მედიის უნარი გაემყარებინა ერთიანი ეროვნული იდენტობა – მკვეთრად იყო შეზღუდული და ინტეგრაციის ნაცვლად – ხშირად მუსირებდა დაყოფის და სეგრეგაციის ნარატივები. მცირე დოზით, მაგრამ მაინც გხვდებოდა პოზიტიური მაგალითები: საზოგადოებრივი რადიოს რეგიონული გადაცემები და დამოუკიდებელი ჟურნალისტური ინიციატივები, თუმცა, რეგიონულ მედიას შეეძლო უკეთ ეწარმოებინა ლოკალური მრავალენოვანი კონტენტის განვითარება, მოეხდინა ეთნიკური თემების სენსიტიური გაშუქება ადამიანური ისტორიების ფორმატში და ე.წ. სამშვიდობო ჟურნალისტიკის ელემენტების დანერგვა ან ეთნიკური ჯგუფების სამოქალაქო აქტივიზმის გაშუქება.

1990-იანი წლების გამოცდილება მკაფიოდ გვაჩვენებს, თუ რატომ არის მნიშვნელოვანი პროფესიული ჟურნალისტიკა, ეთიკა და ეთნიკური სენსიტიურობა

მრავალფეროვან სახელმწიფოში. კოგნიტური დისონანსის თეორიის თანახმად (Festinger, 1957), მაშინ, როდესაც ერთი ჯგუფის მიერ მედიაში გავრცელებული ინფორმაცია წინააღმდეგობაში მოდის სხვა ჯგუფის მიერ გამოთქმულ აზრებთან, აუცილებელია სწორხაზოვანი პოზიციის დაფიქსირება არა მხოლოდ სამიზნე აუდიტორიების ინტერესებზე ფოკუსირებით. 90-იანი წლების საქართველო "კოგნიტურ დისონანსში" მყოფი რეალობის წინაშე იდგა და როდესაც საქართველოს მოსახლეობას სხვადასხვა ეთნიკური ჯგუფების მიმართ სხვადასხვანაირი წარმოდგენები ჰქონდა, მასმედია ვერ გაუმკლავდა მედიაციური პროცესების სათანადოდ წარმართვას. მასობრივი კომუნიკაციების თეორიების თანახმად, ინტეგრაციის თეორია ფოკუსირდება სოციალური ჯგუფების ერთობაში გაერთიანების პროცესზე (Berry, 1997), რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იყო 90-იანი წლების საქართველოსთვის, სადაც მრავალი ეთნიკური ჯგუფი ცხოვრობდა. ამ თეორიის მიხედვით (Castles & Miller, 2009), მედია უნდა იყოს ერთგვარი გადამწყვეტი ინსტრუმენტი, რომელიც უზრუნველყოფს ეთნიკური და კულტურული მრავალფეროვნების ცნობიერების განვითარებას. ამჟამად, რა თქმა უნდა, ინტეგრაციის თეორია უფრო პოზიტიურ ზეგავლენას ახდენს იმ ქვეყნებში, სადაც ეს პროცესი უკვე დაიწყო. მულტიკულტურულობის თეორია ემყარება მრავალეთნიკურ გარემოში საზოგადოების გააზრებას, სადაც სხვადასხვა კულტურები და ეთნიკური ჯგუფები თანაცხოვრობენ და ერთმანეთთან ურთიერთობენ. ამ თეორიას შეუძლია კარგი დასაბუთება იმისა, თუ როგორ შეეძლო საქართველოს რეგიონულ მედიას დაეწყო ეთნიკური ჯგუფების დემოკრატიული ინტეგრაციისა და მათ შორის კომუნიკაციის გაუმჯობესების ქმედებები; სწორედ ამიტომ, 90-იანი წლების საქართველოსთვის, მულტიკულტურული მოდელის განვითარების იდეა რეალურ გამოწვევად იქცა.

კვლევის მიზანია: დადგინდეს, თუ რა გავლენა ჰქონდა მედიაეთიკის პრინციპებს საქართველოს რეგიონულ მედიაში მიმდინარე პროცესებზე, განსაკუთრებით ეთნიკური საკითხების გაშუქებისას; ყურადღება დაეთმოს არა მხოლოდ მედიას, როგორც ინფორმაციის წყაროს, არამედ მედიას, როგორც საზოგადოებრივი პასუხისმგებლობის ასპექტს, რომელიც ეთნიკურ ჯგუფებს შორის ჰარმონიასა და ინტეგრაციას უწყობს ხელს და გადამწყვეტ როლს თამაშობს ისეთი მნიშვნელოვანი საკითხების წარმოჩენაში, როგორიცაა მულტიკულტურული თეორიის შესაბამისად განხილული ეთნიკური ტოლერანტობა (Modood, 2007), კონფლიქტების მართვა და ეროვნული ერთიანობის შექმნა.

1990-იანი წლების ქართული მედია მკაფიოდ ასახავდა არა მხოლოდ ქვეყნის შიდა პოლიტიკური და სოციალური გამოწვევების რეალობას, არამედ, კულტურულ და ეთნიკურ კონტექსტებში არსებულ გლობალურ გამოწვევებს, რადგანაც ეთნიკური წარმომავლობა ხშირად იწვევს იდენტობაზე დაფუძნებულ მობილიზაციას, რამაც, შესაძლოა, საზოგადოებების პოლარიზაცია ან უთანასწორობა გააძლიეროს. სწორედ ამიტომ, სეგრეგაციის ნაცვლად ინტეგრაციის წინ წამოწევა ეთნიკური მრავალფეროვნების მხარდაჭერასა და სოციალური თანასწორობის ხელშეწყობას შორის არსებულ ბალანსს ეფუძნება და მრავალეთნიკურ საზოგადოებებში ერთ-ერთ აქტუალურ გამოწვევად განიხილება. ეთნო-საზოგადოების გაგება ინლკუზიურ მიდგომას მოითხოვს, რომელიც აღიარებს ეთნიკური წარმომავლობის, საზოგადოების, ისტორიის სირთულეებს და იმ თანამედროვე გამოწვევებს, რომელთა წინაშეც დგას სხვადასხვა თემი მთელ მსოფლიოში. ამ გამოწვევების გადასაჭრელად ძალისხმევა ხშირად მოიცავს კულტურათაშორისი დიალოგის, ინკლუზიური

პოლიტიკის, კონფლიქტების მოგვარებისა და შერიგების მექანიზმების ხელშეწყობას.

საგულისხმოა, რომ სამეცნიერო დისციპლინა “კულტუროლოგია” ყველაზე ფართოდ პოსტსაბჭოთა სივრცეში გამოიყენებოდა და ტერმინის “კულტურის მეცნიერებები/კვლევები” შემოტანა რიჩარდ ჰოგარტის სახელს უკავშირდება, რომელმაც 1964 წელს დააარსა თანამედროვე კულტურის კვლევათა ცენტრი. კულტურის მეცნიერებების/კვლევების (Cultural Studies) არსი საუკეთესოდ ეხმიანება თანამედროვე ამერიკელი პოლიტოლოგის, სამუელ ჰანთინგტონის ვარაუდს იმის შესახებ, რომ „თანამედროვე მსოფლიოში კულტურული განსხვავებები უფრო მნიშვნელოვან როლს ასრულებს, ვიდრე პოლიტიკური ან ეკონომიკური და, ცივი ომის დამთავრების შემდეგ, ჩვენ ინტერესთა საერთაშორისო კონფლიქტების კი არა, “ცივილიზაციათა შეჯახების” პერსპექტივა გველის” (ჰანთინგტონი, 1996). კულტურის კვლევები, განსაკუთრებით კი, ეთნიკური შესწავლისა და სწავლების დამოუკიდებელი მიმართულება, ასევე უზრუნველყოფს „კულტურული შემობრუნების“ განმარტებას, რაც კარგად აისახა ფართოდ გამოყენებულ ცნებებში - „მულტიკულტურალიზმი“, „კულტურული ომები“ და ზოგიერთი სხვა. აკადემიურ წრეებს გარეთაც, დღეს “საზოგადოების” ნაცვლად ხშირად “კულტურის” ცნებას იყენებენ, რაც კომუნიკაციურ თეორიებში დღითიდღე უფრო მყარდება. სხვადასხვა საზოგადოების კულტურული ფენომენის შესასწავლად, „იგი ცდილობს, გაარკვიოს კულტურის ფენომენის კავშირი იდეოლოგიის, ეთნიკურობის, ნაციონალიზმის, სოციალური კლასის, გენდერის და სხვა სფეროებში მიმდინარე პროცესებთან“ (ბურკე, 2006:2). კულტურის მეცნიერებათა ჩამოყალიბებაზე დიდი გავლენა იქონია თეოდორ ადორნოს, კარლ მარქსის, მაქს ჰორკჰაიმერის, პიერ ბურდიეს, იუდიტ ბატლერის, ჟაკ დერიდას, მიშელ ფუკოს, ზიგმუნდ ფროიდის, ანტონიო გრამშის, იურგენ ჰაბერმასის, სტიუარტ ჰოლის, ჟაკ ლაკანის, რაიმონდ უილიამსის და სხვათა თეორიებმა. კულტურის, როგორც ერის განვითარების პროცესის ნაწილად განხილვის მცდელობები გვხვდება აგრეთვე, ქართულ პატრიოტულ თემებზე შექმნილ პუბლიკაციებში: „კულტურა იმ მხრით არის მნიშვნელოვანი, რომ იგი ფორმად ქმნის, განსაზღვრულ კალაპოტში აყენებს იმ კოლექტიურ პიროვნებას, რომელსაც ერი ეწოდება. ეს ეთნიური მასალა მიატოვებს ეთნიურ მასალობას, როგორც კი იგი თავის ეროვნულ ცივილიზაციას და კულტურას შექმნის“ (გამსახურდია, 1921).

თუკი ქართული პერიოდული ბეჭდური გამოცემების მნიშვნელობას 1980-1990-იან წლების მაგალითზე განვიხილავთ, ახალი ქართული იდენტობის ჩამოყალიბებასთან დაკავშირებით შეგვიძლია გამოვიყენოთ რამდენიმე სტრუქტურირებული მიდგომა:

1. ისტორიული კონტექსტი - როდესაც 1980-იანი წლების ბოლოს და 1990-იანი წლების დასაწყისში საქართველომ განიცადა მნიშვნელოვანი პოლიტიკური და სოციალური ცვლილებები, ტრაგედიები და ბრძოლები, სწრაფვა დამოუკიდებლობისთვის და კრიზისებთან გამკლავება - ეს პერიოდი უკავშირდებოდა ახალი ეროვნული იდენტობის ჩამოყალიბებას, რომელიც აისახა სხვადასხვა კულტურული ნორმის ფიქსირებაში, მათ შორის რეგიონულ მედიაში;
2. რეგიონული მედიის როლი- რეგიონულმა გამოცემებმა გადამწყვეტი როლი ითამაშეს ნარატივების შემუშავებასა და გავრცელებაში, რომლებიც ხაზს უსვამდნენ ქართულ კულტურას, ენასა და იდენტობას, უზრუნველყოფდნენ ეროვნული ღირსების, ისტორიის, მიღწევებისა და გამარჯვების განცდის

დისკურსის წარმოებას სხვადასხვა პლატფორმაზე, რაც დაეხმარა კიდევ მოსახლეობას სიამაყისა და ერთიანობის განცდის გაზიარებაში;

3. ოპტიმისტური პერსპექტივების გავრცელება - რეგიონულმა მედიამ წარმოაჩინა მრავალფეროვანი პერსპექტივები, რითაც ხაზს უსვამდა საქართველოს სხვადასხვა თემის გამოცდილებას და ხმას. ეს ინკლუზიურობა არსებითი იყო უფრო ყოვლისმომცველი გაგებისთვის, თუ რას ნიშნავდა ქართველად ყოფნა პოსტსაბჭოთა კონტექსტში;
4. გამოწვევები და დამაბულობა- ნარატივები, რომლებიც გამოწვევების წინაშე დგებოდა, ეხმარებოდა რეგიონულ მედიას ეთნიკური იდენტობის საკითხების გადააზრებაში. განსაკუთრებით იმ ადგილებში, სადაც უმცირესობები ცხოვრობენ. ეს ხანდახან იწვევდა არჩევანის აქცენტირებას ინტეგრაციასა და სეგრეგაციას შორის, რადგან მედია საშუალებები უფრო ხოლოდნენ ახალ დამოუკიდებელ სახელმწიფოში სხვადასხვა იდენტობის წარმოჩენის ხაზგაზმას.

აქედან გამომდინარე, თამამად შეიძლება ითქვას, რომ 1980-იან და 1990-იან წლებში საქართველოს პერიოდულმა ბეჭდურმა გამოცემებმა მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა ახალი ქართული იდენტობის ჩამოყალიბებაში, - ისინი არა მხოლოდ ასახავდნენ ცვალებად პოლიტიკურ რეალობას, არამედ ხელს უწყობდნენ დიალოგს კულტურული იდენტობისა და მიკუთვნებულობის შესახებ. კონკრეტული ჟურნალისტური ტექსტების გაანალიზებით ჩვენ მივიღებთ მნიშვნელოვან შეხედულებებს იმის შესახებ, თუ როგორ შეუწყო ხელი რეგიონულმა მედიამ ეროვნული იდენტობის საკითხის მოგვარებას დიდი გეოპოლიტიკური ტრანსფორმირებების დროს; კვლევა გამოკვეთს მედიის მნიშვნელობას სოციალურ ნარატივებზე გავლენის მოხდენის პროცესში და ხაზს უსვამს ამ დისკუსიების აქტუალობას დღევანდელ კონტექსტში.

მეცნიერებების და ეთნიკური საკითხების შესწავლა-განვითარება ინტერდისციპლინურ ჭრილში, ბუნების, დროისა და სივრცის აღქმის, სიკვდილ-სიცოცხლის პრობლემის, სოციალური იდეალების, თავისუფლებისა და სამართლის გაგებასთან ერთად განიხილება: „კულტურული შეგნების ინტენსიურობაზე ჰკიდია მუდამ ეროვნული კოლექტივის ბედი და უბედობა. კულტურა სხვა რაღაა თუ არ ორგანო გამოთქმისა და განპიროვნებისა“ (გამსახურდია, 1921). XX საუკუნის ბოლო ათწლეულების მანძილზე, მსოფლიოში მიმდინარე პროცესების ფონზე, ეთნიკურ საკითხებთან დაკავშირებული პრობლემატიკის აქტუალობა კიდევ უფრო იზრდება. ასევე, აქტიურად ფიქსირდება პოლიტიკური პრეტენზიების კულტურულ განსხვავებულობაზე დაყრდნობით კულტურის ფენომენზე ლეგიტიმაცია და შესაბამისად, ეთნიკური განსხვავებულობის ფენომენი ხდება პოლიტიკური ინტერესის საგანი. საბჭოთა კავშირის დაშლის, ცივი ომის დამთავრების და ორპოლუსიანი მსოფლიოს გაქრობის შემდეგ გამოიკვეთა მომავალი მსოფლიოს სხვადასხვა ვერსია, რომლებშიც ცალსახად დომინირებდა ინტერესი კულტურულ-ცივილიზაციური პრობლემატიკისადმი. საქართველოსთვის, სადაც აქტუალური იყო პოსტსაბჭოთა სივრცეში მიმდინარე დეზინტეგრაციული პროცესები და ახალი იდენტობის ძიება, ცივი ომის შემდგომი პერიოდი ხასიათდება, როგორც კრიზისების და კონფლიქტების კერების გაჩაღების ეტაპი. მრავალეთნიკურ, მრავალკულტურულ და მრავალკონფესიურ საზოგადოებათა ისტორიული ხვედრი კარგად აქვს განმარტებული კ.გამსახურდიას: „განუსაზღვრელი ტრაგიზმითაა ქართველი ერის ისტორია აღსავსე. ტიხემ - ბედმა გვარგუნა აღმოსავლეთის კარებთან დარაჯად დგომა

დასავლეთის ცივილიზაციის სახელით. ქართველმა რასსამ თავისი საუკეთესო სისხლი შესწირა ამ ცივილიზაციის დიდი ანდერძის, ქრისტიანული სარწმუნოების და კულტურის დაცვის საქმეს. რადგანაც თუ ჩვენ კულტურა მოგვეძევება, ეს არის უადრესად რელიგიოზური კულტურა“ (გამსახურდია, 1921). საყურადღებოა ამ კონფლიქტების თანამედროვე შედეგები, ვინაიდან ყველა კონფლიქტი, უწინარესად, პოლიტიკური ინტერესის საგანია და XX საუკუნის ბოლო ათწლეულებიდან მოყოლებული, კულტურის პრობლემატიკა, მეცნიერებთან ერთად, სულ უფრო მეტად ხდებოდა პოლიტიკოსთა ყურადღების საგანი, რადგან პოლიტიკური რეჟიმები სწორედ კულტურის ფენომენის გამოყენებით ცდილობდნენ იდენტობის, ავტონომიისა და სხვა მათთვის ხელსაყრელი მიზნების ლეგიტიმაციას(ასსმანი, 1991).

1990-იანი წლების დასაწყისის მედიაში გაჟღერებულმა ეთნიკურმა რეფლექსიებმა გზა მისცეს ერთგვარ ეგზისტენციალურ შიშს. ზ. კიკვიძე ქართულ მედიაში პოსტმოდერნიზმის ნიშნების გამოვლენის „დაწყების“ თარიღად XX საუკუნის 90-იან წლებს მიიჩნევს, „როცა ადამიანთა შემეცნებაში ჩამოყალიბდა პოსტმოდერნისტული დისკურსი“ (კიკვიძე: 2011, 30). 1990-იანი წლებსვე უკავშირდება ქართულ ბეჭდურ მედიაში პოსტმოდერნიზმის ნიშნებით იდენტიფიცირებული ტენდენციები, რომელთა ცენტრალური თემა გახლდათ ეროვნულ-იდენტობითი დისკურსი, გამყარებული სოციალურ-კულტურული წახნაგებით და იდენტობის მასშტაბური დისკურსით: „არც ენა, არც ტერიტორია, არც ნაციონალური სახელმწიფო ცალ-ცალკე არ არის უცილო ატრიბუტები ეროვნებისა, ჩვენ ვიცით, არსებობენ როგორც უენო, ისე უტერიტორიო, ისე უსახელმწიფო ეროვნებანი. მაშ, რა აკავშირებს ერს, რა ჰქმნის მის ბედს. ეს გახლავთ ის სალტე თავისთავის ერად წარმოდგენისა, რომელიც ერს აკავშირებს. მაშასადამე კოლექტივი ადამიანებისა, იმ დღიდან იწყებს ერად ყოფნას, როგორც კი იგი შედის მაღალი რანგის წარმოდგენის და დაფიქრების ზონაში, ხოლო ერთად ფიქრი, შეუძლია ისეთ ერს, რომელსაც რაიმე საშუალება აქვს ამ ფიქრის ერთი მეორის გადაცემისა, ორგანო გამოთქმისა და გადაცემისა“

1980-1990-იანი წლების მასმედიის, კერძოდ კი - ბეჭდური გამოცემების ნარატივები და მათი მიმართება ახალ ქართულ იდენტობასთან კარგად ჩანს იმ პერიოდის ლიტერატურულ და პუბლიცისტურ ტექსტებში, რომლებიც ქართულ პრესაში პოსტმოდერნიზმის ნიშნებით იდენტიფიცირებულ იმ ტენდენციებს ასახავს, რომელთა ცენტრალური თემა ეროვნულ-იდენტობითი დისკურსის წარმოება და გავრცელება გახლდათ. ეს - კულტურაა ერისა. ე.ი. რაც ერის ერად ქმნას შველის“ (გამსახურდია, 1921).

XX-XXI სს. მიჯნაზე, გლობალიზაციის გამოწვევაზე პასუხის ძიებამ და იდენტობითი სახის დაკარგვის საფრთხემ, ეთნიკური საკითხების კვლევა_ძიების აქტუალურობა უფრო მეტად გაზარდა. საქართველოსთვის, სადაც აქტუალური იყო პოსტსაბჭოთა სივრცეში მიმდინარე დეზინტეგრაციული პროცესები და ახალი იდენტობის ძიება, ცივი ომის შემდგომი პერიოდი ხასიათდება, როგორც კრიზისების და კონფლიქტების კერების გაჩაღების ეტაპი. გარდამავალი პერიოდის ქართული ნაციონალიზმი დაეფუძნა სიღარიბესა და უთანასწორობას, რომელიც საქართველოში საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ დამკვიდრდა და მისი რადიკალიზაცია გარკვეულწილად სწორედ პოსტსაბჭოთა პოლიტიკურ და ეკონომიკურ კრიზისზე მძაფრი რეაქცია იყო. მნიშვნელოვანი იყო ასევე, რუსეთის

ჩარევა საქართველოში მიმდინარე პროცესებში, განსაკუთრებით კი აფხაზეთში. რუსეთის კავშირი აფხაზეთთან და ე.წ. სამხრეთ ოსეთთან არა ეთნიკურ, არამედ იდეოლოგიურ საფუძვლებზე იდგა და პროდასავლური ქართული სახელმწიფოს მშენებლობის წინააღმდეგ იყო მიმართული. ამ კოლოსალური გამოწვევების ფონზე, ეროვნული მთავრობის ძალიან თამამ, იმპულსურ, ხშირად სპონტანურ გადაწყვეტილებებს საზოგადოება გაფაციცებით ადევნებდა თვალს და მზად იყო მოესმინა, მიეღო, გულის ფიცარზე დაეწერა ამ უცნაური მდგომარეობის ამხსნელი ნებისმიერი შეფასებითი ტექსტი, ფორმულა, გზავნილი, რომელსაც გაიგებდა ხელისუფლებისგან, საინფორმაციო საშუალებებისგან, ცნობილი სახეებისგან და ავტორიტეტებისგან. ერთ-ერთ მაგალითად შესაძლოა მოვიყვანოთ მერაბ მამარდაშვილისგან გაჟღერებული მოსაზრება / მოწოდება საზოგადოების მიერ საკუთარ თავში ნაციონალური ნაკლოვანებების ძიებასთან დაკავშირებით. ეს ნააზრევო 1980-1990-იანი წლების ქართულ საზოგადოებაში არც თუ მისაღებ და ნაკლებ პოპულარულ გზავნილად შეფასდა: „მთავარი მტერი ქართველი ნაციისა არა რომელიმე მტრული ეთნოსია, ვინც არ უნდა იყოს იგი, არამედ, ტოტალიტარიზმი, როგორც ასეთი - იდეოლოგია, რომლის „სულიც შემოვიდა რუსეთიდან“, მაგრამ ჩვენს გონებაში, ჩვენს თავში „ჩაიბუდა“ (მამარდაშვილი: 1989: 6). რატომღაც, მოცემულ ეტაპზე, მერაბ მამარდაშვილს ახალი ტიპის ადამიანებისგან შემდგარი საზოგადოების შექმნა წარმოუდგენლად ეჩვენებოდა იმ ხალხის მასისგან, რომელიც „კოლექტიური თვითმკვლელობის“ (ბაქრაძე, 1989: 11) შემდეგ ქვეყანას შერჩა. ცხადია, კოლექტიური ტრავმის ფენომენი კიდევ მეტი ინტერესის საგანი ხდება, რადგან საზოგადოების მტკივნეული გამოცდილება იწვევს იდენტობის გადახედვის აუცილებლობას, უმრავლეს შემთხვევაში კი - იდენტობის კრიზისს, რადგან კოლექტიური მეხსიერება არ არის რომელიმე ერთობის წევრთა პირადი მოგონებების უბრალო ერთობლიობა. ის მოიცავს იმ მოგონებებს, რომლებიც საერთოა ერთობის, როგორც ჯგუფის, ყველა წევრისათვის და ეს ხერხები ხშირად გამოიყენება ხოლმე პოლიტიკურ რიტორიკაში (ზერუბაველი, 2004). სწორედ ამ პათოსით იყო გაჯერებული 1989-1991 წლების არა მხოლოდ პოლიტიკური სივრცე და ველი, არამედ შემოქმედებითი არეალიც: მხატვრული ტექსტები, ლიტერატურული ნაწარმოებები, პუბლიცისტური მასალები და პერიოდული პრესა. ამ თვალსაზრისით, გამონაკლისი არც აჭარაში გამომავალი გაზეთი „საბჭოთა აჭარა“ იყო, სადაც კონკრეტული ავტორების მიერ ობიექტური სინამდვილის ასახვა და რეალური ამბების თხრობის პროცესი საინტერესო ტრანსფორმირებას განიცდის და არტეფაქტების, მითოლოგიზირების ელემენტებით გაჯერებულ ჟურნალისტურ პროდუქტებს წარმოგვიდგენს.

განსხვავებით ცენტრალური პრესაში ფიქსირებული მკაფიო გზავნილებისა, რეგიონული მედია სულ სხვაგვარი ხელწერით ცდილობს არ ჩამორჩეს საერთო-სახალხო განწყობების ტენდენციას, თუმცა, ასევე ცდილობს შეინარჩუნოს შედარებით რბილი და ფორმატირებული რიტორიკა, რაც, როგორც უკვე ვნახეთ, ძირითადად, ლიტერატურული შინაარსის მასალებით და ტექსტებითაა წარმოდგენილი. საკვლევი პერიოდის მანძილზე, რეგიონული პრესის ფურცლებზე ლიტერატურული ტექსტებით და ნარატიული მეთოდებით ვეცნობით ეთნოკონფლიქტების თემასაც.

საბჭოთა რეჟიმიდან გამოსვლის ურთულეს პროცესში, ქართულმა მედიამ თითქმის მოუშზადებლად გადაწყვიტა ჩვეული საბჭოთა ცენზურიდან სიტყვის თავისუფლების სივრცეში გადანაცვლება. ეს კი უამრავ მოსალოდნელ რისკთან,

ხიფათთან იყო დაკავშირებული და ერთ-ერთი მათგანი სწორედ ეთნიკური საკითხი გახლდათ. საქართველოს იმ დროისთვის სხვადასხვა ეთნოსის თანაცხოვრების მრავალსაუკუნოვანი პოზიტიური გამოცდილება ჰქონდა, გეოპოლიტიკური, კულტურული და სხვა ასპექტების გათვალისწინებით. ჩვენი ქვეყნის ისტორიიდან გამომდინარე, ეს გამოცდილება შეიცავდა საყურადღებო გამოწვევებსაც, რადგან საქართველოში ეტაპობრივად გაღვივებული ეთნოკონფლიქტები სერიოზულ მიზეზებს ემყარებოდა. ასეთი პრობლემების განხილვის და საზოგადოების მხრიდან ადეკვატური შეფასების მიღებისთვის უდავოდ მნიშვნელოვანი იყო კომპეტენტური პირების, ისტორიკოსების, ანალიტიკოსების დასკვნებზე ჟურნალისტების ორიენტირება. მით უფრო, როდესაც არსებობდა „ლიხნის“ წერილისა და გაზეთ „ბზიფში“ ჩოჩიევის სტატიის რეზონანსულობის პრეცედენტი („აფხაზთა სამეფო“, <http://www.-abkhazia.gov.ge>), რაც, განსაკუთრებით ცხადად, 1980-1990 წლების ერთ-ერთ ყველაზე მეტად კითხვად გამოცემაში „ლიტერატურული საქართველო“ გადმობეჭდვის შემდეგ გაჟღერდა.

გასული საუკუნის 90-იანი წლების ქართული პრესა, ნებისთი თუ უნებლიედ, დაემსგავსა წესების გარეშე ბრძოლის ველს, სადაც, ყოფილ ჰეგემონ, მეზობელ და მეგობარ ხალხებთან დამოკიდებულებას საზოგადოება დილექტანტი ავტორ-ჟურნალისტების მიერ ტირაჟირებული ურა-პატრიოტული განწყობის და ტექსტების საფუძველზე ქმნიდა. შესაბამისად, უნდა ვივარაუდოთ, რომ სწორედ ამ უპასუხისმგებლო და ცხელ გულზე დაწერილი პუბლიკაციების საშუალებით შეიქმნა მკითხველმა საერთო და სტერეოტიპული წარმოდგენა, ქართულ-ოსური და ქართულ-აფხაზური პრობლემის მიმართ. ძალიან მნიშვნელოვანი იყო, რომ იმ ეტაპზე მედიას არ მოედუნებინა ყურადღება ამ მტკივნეული და სახიფათო საკითხის მიმართ. აღნიშნული მოსაზრებების გასამყარებლად განვიხილავ ჯემალ ჯაყელის ძალიან საინტერესო ესეს „სირჩა“, რომელიც რუბრიკაში „სამაჩაბლო ჩვენი ტკივილი და მწუხარება“ დაიბეჭდა (გაზ. „აჭარა“, №18, 1991). „მშვენიერი ოსური ლეგენდა „სირჩა“ -საერთო მტრის წინააღმდეგ მებრძოლი ორი გულითადი მეგობრის, ქართველისა და ოსის ამბავს გვიაშობს: ბრძოლისას ორივე მძიმედ დაჭრილა, არავინ ჩანდა მშველელი და არც არაფერს შეეძლო მათი გადარჩენა. როცა სასმელი წყალიც შემოელიათ და საერთო მათარაში მხოლოდ ერთი წვეთიღა დარჩა, ამ წვეთს უნდა გადაეწყვიტა ორი მომაკვდავი მეომრისგან რომელი გადარჩებოდა: „რომელმა დაისველოს პირი? მეგობრები ერთმანეთს სთავაზობენ წვეთს“ (გაზ. „აჭარა“, №18, 1991). საგულისხმოა ავტორის (ჯ.ჯაყელი) აქცენტები ტექსტიდან: „მოდით აქ დავუსვათ ამ ლამაზ ლეგენდას მრავალწერტილი და გავიხსენოთ რა ხდება სამაჩაბლოში დღეს...“; „რა ვუყოთ იმ უჯიუტეს ფაქტებს, როდესაც „სირჩის“ ტრადიციებზე გაზრდილი ოსები, „ნართების“ ტრადიციებზე გაზრდილი ხალხი „მარცხენა ფეხზე“ ადგა. უკუღმა შემოტრიალდა და სული ეშმაკს მიჰყიდა“; „ქვეყანა იქცევა მაშინ, როდესაც მირონის ჯამში სისხლი დგება“... და აქვე იგრძნობა, თუ რამდენად სახიფათოა ფრაზა - „ჩრდილო ოსეთიდან ჩამოცოცებული და ბოლოს ჩამომძევებული ოსები“ და რამდენად საგულისხმოა მტკიცება - „ვის შეუძლია დაასახელოს თუნდაც ერთი ნორმალური კაცი, რომელიც იტყვის რომ ქართლის შუაგული, ცნობილი სამაჩაბლო საქართველოს არ ეკუთვნის და იგი ალანების მიწააო“ (გაზ. „აჭარა“, №18, 1991). ზემოთაღნიშნულ ტექსტში ყურადღებას იქცევს აგრეთვე გამოთქმა „უმელურებს“ (თავს იკატუნებს), რომელიც ოსი ხალხის პოლიტიკური მანერის გამოსახატად გამოუყენებია ავტორს (ჯ.ჯაყელი) და რითაც ცდილობს დაახასიათოს ამ ეთნოსის ისტორიული პოზა. ეს ის მდგომარეობაა,

რომლითაც ადგილობრივმა მოსახლეობამ გადაწყვიტა კონფრონტაციაში მყოფი ორივე მხარის (საქართველო- რუსეთი) საამებლად თავი მოეკატუნებინა. ფაქტია, რომ მოცემულ ეტაპზე ჰეგემონი „პატრონის“ მრუდე მითითებებმა ეს ხალხი საბოლოოდ დაუპირისპირა და კარგა ხნით ჩამოაშორა თავის ისტორიულ ნაწილს. „ჩვენ-ისტორიულ მასპინძლებს არასოდეს ჩამოგვიყვანია სტუმრის სტატუსის დეველვაცია (‘დილით ოქრო ხარ სტუმარო, თუ ცოტა დაგაგვიანდა, სპილენძად გადაიქცევი“) ამბობს ავტორი და ნააზრევს ასრულებს სტრიქონებით: „სირჩა შენკენ გადმოვედი, /როცა წვეთი გარჩენდა,/უწვეთობა როცა მახრჩობს/ სირჩა სადღა ვეძებო,/ ეს ხიდები და ტაძრები/ ჩემი ხელით აშენდა, /ტაძრის ეზოს თხები ძოვენ/ სად ხართ ოქროს ვერძებო“ (გაზ. „აჭარა“, №18, 1991). ვფიქრობთ, ამ მასალაზე დაყრდნობით ცხადი ხდება, რომ საქმე გვაქვს ფსიქოლოგიურ ანალიზთან და გარდაუვალი კონფრონტაციისადმი საზოგადოების შემზადებასთან. უფრო მეტიც, ის შეგვიძლია ერთგვარ ტრანსს მივაკუთვნოთ, რადგან მედიაში ფსიქოლოგიური ტრანსის ალგორითმები მოქმედებს იგივე პრინციპით, როგორც ფსიქო-თერაპევტის კაბინეტში. განსხვავება ისაა, რომ მედიით გამოწვეული ფსიქოლოგიური ტრანსი არის ყოველდღიური მდგომარეობა, რომელიც ჩვენს სულიერ კომფორტთან ასოცირდება (გერსამია, 2021). ზემოთაღნიშნულ მასალაზე პოსტკრიპტუმად გამოტანილ მინაწერში კი ავტორი (ჯ.ჯაყელი) დასძენს: „ამ წერილში არაფერი ახალი არ არის, ყველაფერი ეს თავის დროზე ითქვა და კვლავაც ითქმება“ და მართლაც, XX საუკუნიდან დღემდე ეთნოკონფლიქტების შედეგები ქართული რეალობის ყველაზე მტკივნეული და აქტუალური საკითხია. ეთნოკონფლიქტების პრობლემატიკას ეხმაურება ასევე, ჯემალ ქათამაძის ლექსი „ახლა“: „ახლა ისეთი დრო და ჟამია,/ამღვრეულია ისე თვალები,/ დადის ვეშაპი კაციჭამია/ისე რომ ვერსად დაემალები,/ცეცხლით გარუჯა ყველა კუნჭული, /შეეცოდები მუხლუხა ლომებს?/ახლა კაცის და მოკვლა ჭუჭულის,/ გართობა არის თუ მოინდომებ“(გაზ. „აჭარა“, № 44, 1991) პოეტი (ჯ.ქათამაძე) „კაციჭამია ვეშაპში“ ალეგორიულად მოიაზრებს ამ პერიოდისთვის უკვე საკმაოდ გამწვავებულ ეთნოკონფლიქტებს, რომლის ინსპირატორებსაც „ამღვრეული აქვთ თვალები“, ანუ გონება და გადაფარულია ყველა ის ურთიერთობა, რომელიც საქართველოს ტერიტორიაზე მცხოვრები ეთნიკურად განსხვავებული ერების თანაცხოვრების მანძილზე იყო ჩამოყალიბებული. და ყველაფერს, თითქოს საკრალურად, მაინც აერთიანებს 9 აპრილი, რადგან ის არის მოვლენა, რომელიც უამრავ ფაქტორს აკავშირებს ერთმანეთთან, მათ შორის- მჭიდრო ბმა აქვს ეთნიკური პრობლემების გაძლიერებასთან, რადგან იმ ისტორიულ კონტექსტში, რასაც საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადება ერქვა, არსად ჩანდა, რომ საერთო ეროვნულ იდეებს უნდა გაჰყოლოდნენ ის მოქალაქეებიც, რომლებსაც ქართველებთან ერთად ცხოვრება უნდოდათ, თუმცა, თავისი განსხვავებული ხედვები ჰქონდათ როგორც ენის, ასევე, რელიგიის და კულტურის მიმართ. აღნიშნული მოცემულობის აღქმასა და გადააზრებას ისტორიკოსებთან ერთად, 1990_იანების დასაწყისის ქართული მედიაც უნდა შესდგომოდა, თუმცა, მას არ ჰქონდა ის გამოცდილება, რითაც თავისუფალ სივრცეში უნდა დამკვიდრებულიყო, არც პოლიტიკურ ველზე მოქმედების სტრატეგიის ინსტრუმენტების შესახებ სმენოდა რაიმე და შესაბამისად, ვერც ინფორმაციული ოპერაციების წარმართვის ხერხებს ფლობდა. გამომდინარე აქედან, ბუნებრივია, რომ მედია ვერ მოახერხებდა სათანადო ნარატივების შექმნას და მათით საზოგადოების ფსიქოლოგიურ გაძლიერებას. მაშინ, როდესაც მედიას შეუძლია მალევე დაგვაგვიწყოს ინფორმაცია, მას ასევე შეუძლია ძალიან დიდხანს

დაგვამახსოვროს მოვლენა და ამისთვის იგი “ძველ ამბავს” მუდმივად ახალი ამბების კონტექსტში ფუთავს, მას შეუძლია თავისი არქივიდან ამოიღოს კონკრეტული მონაკვეთი და ახალ ამბებთან სინთეზირებით, მეხსიერების გადატვირთვა მოახდინოს“ (გერსამია, 2021), რაც ასე სჭირდებოდა XX საუკუნის 90-იანების დასაწყისში,

თავბრუდამხვევი სისწრაფით განვითარებული მოვლენებით დაბნეულ და გაუგებრობაში აღმოჩენილ საზოგადოებას. თუმცა, იმხანად მედიის ცნობილი სპეციალისტები, თავიანთი საბჭოური კარიერის მანძილზე პარტიული ინერციით მოქმედებდნენ და მათთვის იმდენად უცხო და დამაბნეველი აღმოჩნდა კომუნისტური „დღის წესრიგის“ შეცვლა, რომ პასიური პოზიციები აქტიური დუმილით ჩაანაცვლეს. მედიაპოლიტიკის სტანდარტებზე მაშინ არც არავინ ფიქრობდა, რადგან ემოციური პულსაციით ხდებოდა ინტონაციების, რიტორიკის ფორმირება და ამ პროცესში, ბუნებრივია, ფიქსირდებოდა უამრავი ლაფსუსი, ხარვეზი და ხშირად, გამოუსწორებელი შეცდომებიც კი.

დასკვნა: გასული საუკუნის 1990-იანი წლების რეგიონულ მედიას უდიდეს გამოწვევად ესახებოდა ეთიკური სტანდარტების დაცვა და პროფესიული პასუხისმგებლობა ეთნიკური თემების გაშუქებისას – ხშირად არ იყო დაცული ჟურნალისტური ეთიკის პრინციპები (ბალანსი, ფაქტობრივი სიზუსტე), აქტიურად გამოიყენებოდა სიძულვილის ენა, რეგიონის ჟურნალისტებს არ ჰქონდათ წვდომა ეთნიკური ჯგუფების წარმომადგენლებთან პირდაპირი დიალოგისთვის და შერიგებაზე ორიენტირებული კონტენტიც ძალიან იშვიათი იყო. იდენტობის პოლიტიკის ურთიერთქმედება რეგიონულ მედიაში წარმოადგენს კრიტიკულ ხაზს, რომლის მეშვეობითაც ჩვენ შეგვიძლია გავიგოთ ინტეგრაციისა და სეგრეგაციის მიმართ საზოგადოების დამოკიდებულებების დინამიკა; აგრეთვე ის, თუ როგორ ახერხებდა რეგიონული მედია ამ მოცემულობების არა მხოლოდ ასახვას, არამედ იმასაც, თუ როგორ აყალიბებდა ნარატივებს სხვადასხვა იდენტობის გარშემო; როგორ უწყობდა ხელს ინკლუზიურობას ან კიდევ- აძლიერებდა განხეთქილებას. ასეთი დელეგირების შედეგები საკმაოდ ღრმაა, რადგან როდესაც მედია პრიორიტეტს ანიჭებს წარმომადგენლობას და მრავალფეროვნებას, მას შეუძლია გააძლიეროს საზოგადოებასთან კავშირები და ხელი შეუწყოს ურთიერთგაგებას. ხოლო როდესაც ის იხრება სეგრეგაციისკენ, რისკავს არსებული განხეთქილების გაძლიერებას და გამოუსწორებელ შეცდომებამდე მიყავს პროცესი. 1990-იანი წლების რეგიონული მედია საქართველოში მნიშვნელოვან როლს ასრულებდა როგორც სოციალური, ასევე ეთნიკური ინტეგრაციის საკითხებში, იგი ხშირად რეგიონის პოლიტიკურ ინტერესებს ემორჩილებოდა, რაც კიდევ უფრო ამძაფრებდა სოციალურ დაძაბულობას. თუმცა, ზრუნვა და პასუხისმგებლობა ეთნიკური მრავალფეროვნების და საზოგადოებრივი სოლიდარობის პროცესებზე, 90-იანი წლებიდან დღემდე, საქართველოს მედიის ერთ-ერთ უდიდეს გამოწვევად რჩება. ეს გამოცდილება ყოველთვის შეგვახსენებს, თუ რატომ არის მნიშვნელოვანი პროფესიული ჟურნალისტიკა, ეთიკა და ეთნიკური სენსიტიურობა მრავალფეროვან სახელმწიფოში სრულფასოვანი ფუნქციონირებისთვის, რადგან ტექსტში შემოთავაზებული თეორიები და პარალელები ნათლად წარმოაჩენს, თუ როგორ უნდა იქნეს შერჩეული ჟურნალისტური ხერხები, მეთოდები და ჟანრები, რათა მასმედიამ უზრუნველყოს ეთნიკური თემების გულწრფელად და რაც ყველაზე მთავარია, ობიექტურად გაშუქება.

ლიტერატურა:

- 1) ასმანი, 1991: Aleida Assmann / Dietrich Hart (eds.) Mnemosyne. Forms and Functions of cultural memories, p. 289., Frankfurt a / M, 1991;
- 2) ბაქრაძე, 1995: ბაქრაძე ა., „დაწუნებული გზა“, გამომცემლობა „სარანგი“, თბილისი, 1995;
- 3) ბერი, 1997: Berry, J.W. (1997) Immigration, Acculturation, and Adaptation. Applied Psychology: An International Review, 46, 5-34. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.1997.tb01087.x>
- 4) ბურკე, 2006: Burke P., „What is Cultural History?“ Polity Press Ltd., 2006;
- 4) გამსახურდია, 2021: გამსახურდია კ., „სიტყვები ქართველი ერისადმი 26 მაისს“, WordPress.com <https://iberiana2.wordpress.com> › 2016/01;
- 6) ზერუბაველი, 2004: Zerubavel E., „Time Maps, Collective Memory and the Societal Shape of the Past.“ Chicago and London, 2004;
- 7) კასტელსი & მილერი, 2009: Castles S. and Miller, M.J. (2009). The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World. (4th edition);
- 8) მამარდაშვილი, 1989: მამარდაშვილი მ., „ყველაფერს თავისი ლოგიკა აქვს“. „თბილისი“. 139 1989;
- 9) ფესტინგერი, 1957: Festinger, L. (1957). A theory of cognitive dissonance. Stanford University Press.
- 10) ჰანტინგტონი 1996: ჰანტინგტონი ს., „ცივილიზაციების შეჯახება და მსოფლიო წესრიგის გარდაქმნა“, 1996;
- 11) ჯანელიძე, აბაშიძე 1993: ჯანელიძე ო. ანაშიძე ზ., „საქართველო და ქართველები“, თბილისი, 1993;

The Role of Covering Ethnic, Conflict and Integration Processes in Regional Media – Georgia’s Experience in the 1990-s

Gabinashvili Irma

Shota Rustaveli State University, Batumi

Abstract

Today, Mass Media are the most important mediators between social, cultural and political spheres, and their changing nature as a result of technological development creates new perspectives and challenges. New forms of Media have long been creating a new reality and combining various approaches and strategies that serve as the main tools for media development and exchange of cultural context. The architecture of modern society is a process of studying the interaction of historical contexts and contemporary challenges and affects such important aspects as: cultural practices, social norms, political order and economic inequality. Identity is often a key characteristic of individual and group belonging, which does not accurately reflect the impact on social interactions and collective identities. The presented review aims to highlight the importance of media ethics in the regional media of Georgia in the 1990s and to place special emphasis on it in terms of discussing social responsibility, ethnic and integration issues. Ethical dilemmas were actively covered in the regional media during this period, when the new political and social reality directed the country towards transformation. In the 1990s, regional media in Georgia played an important role not only in disseminating information but also in correcting stereotypes about ethnic groups and achieving public consensus. Issues of Media Ethics became especially relevant at the time when the coverage of ethnic confrontations and conflicts became a matter of media responsibility. An Article discusses how regional media acted ethically as builders of social connections and what impact they had in terms of coverage of ethnic, conflict and integration processes.

Keywords: *Media Ethics, Regional Media, Conflicts, Ethnic Issues, Integration, Social Responsibility*